

Warszawa, 06/09/2006r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-535692-VI/06/MC

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
AL. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
dr Stanisław Kluza
Minister Finansów
WARSZAWA

Szanowny Panie Ministrze

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają wnioski od przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową z prośbą o zaskarżenie do Trybunału Konstytucyjnego przepisu art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe (Dz.U. z 2002 r. Nr 141, poz. 1178).

W oparciu o wyżej wymieniony przepis wartość kupna lub sprzedaży zagranicznych środków płatniczych nie może przekroczyć w ramach jednej umowy zawieranej przez przedsiębiorcę wykonującego działalność kantorową- równowartości 20.000 Euro. Natomiast ust. 2 art. 15 ustawy Prawo dewizowe wyłącza stosowanie tej reguły w przypadku sprzedaży zagranicznych środków płatniczych nabytych w ramach działalności kantorowej, zawieranych przez przedsiębiorcę z bankami oraz innymi przedsiębiorcami wykonującymi taką działalność. Tym samym art. 15 ust. 2 ustawy Prawo dewizowe zwalnia transakcje sprzedaży dewiz, które zawierane są zarówno na bankowym rynku walutowym, jak i na walutowym rynku kantorowym z ograniczenia kwotowego art. 15 ust. 1 ustawy Prawo dewizowe, przy jednoczesnym wprowadzeniu takiego ograniczenia w stosunku do transakcji sprzedaży dewiz dokonywanych pomiędzy przedsiębiorcami wykonującą działalność kantorową a klientami nie wykonującymi takiej działalności.

Jednocześnie art. 11 ust. 2 ustawy Prawo dewizowe stanowi, iż przepisów o działalności kantorowej nie stosuje się do banków, oddziałów banków zagranicznych oraz do instytucji kredytowych i oddziałów instytucji kredytowych. Zatem ograniczenie kwotowe kupna lub sprzedaży zagranicznych środków płatniczych nie znajduje zastosowania przy zawieraniu tych transakcji przez podmioty określone w art. 11 ust. 2 ustawy Prawo dewizowe. Od tych instytucji finansowych każdy może kupić

lub sprzedać waluty wymienne, bez względu na kwotę transakcji, w przeciwieństwie do transakcji zawieranych przez klientów z przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność kantorową, gdzie górna wysokość jednostkowej transakcji wynosi 20.000 Euro.

Nasuwa się pytanie - przedstawiane Rzecznikowi w skargach - czy wprowadzenie limitu transakcji sprzedaży dewiz nie stanowi naruszenia równości przedsiębiorców wobec prawa oraz nie narusza zasady swobody działalności gospodarczej? Uzasadnieniem takiego rozróżnienia nie może być bowiem wymóg kontroli dokonanych transakcji, gdyż art. 14 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo dewizowe nakłada na przedsiębiorcę, który wykonuje działalność kantorową obowiązek zapewnienia prowadzenia na bieżąco, w sposób trwały i ciągły oraz zgodny z przepisami, ewidencji wszystkich operacji powodujących zmianę stanu wartości dewizowych i waluty polskiej. Ponadto na mocy przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1505 ze zm.) wszelkie transakcje kantorowe o równowartości powyżej 15.000 Euro podlegają zgłoszeniu Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej, a jeżeli transakcja budzi wątpliwości co do legalności pochodzenia środków finansowych - zgłoszeniu podlega bez względu na wartość transakcji.

Klienci kantorów chcąc dokonać operacji wymiany zagranicznych środków płatniczych, przekraczających wartość 20.000 Euro, zmuszeni są obecnie do korzystania z usług banków, co stawia przedsiębiorców kantorowych w gorszej pozycji, uprzywilejowując banki, mimo iż instytucje bankowe nie mają wyłączności na prowadzenie kupna lub sprzedaży dewiz. Prowadzenie przedsiębiorstwa zajmującego się działalnością kantorową nie jest regulowane przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665), lecz przepisami ustawy Prawo dewizowe. W zakresie działalności kantorowej instytucje bankowe powinny być traktowane na równi z innymi przedsiębiorcami prowadzącymi tę działalność. Fakt uprzywilejowania pozycji instytucji bankowych w związku z wykonywaniem czynności bankowych wymienionych w ustawie Prawo bankowe nie może mieć wpływu na uprzywilejowanie pozycji przy wykonywaniu działalności nie stanowiących czynności bankowych.

Ponadto wnioskodawcy podnoszą, iż skutkiem brzmienia art. 15 ust. 1 ustawy Prawo dewizowe jest niemożność zaopatrywania się przedsiębiorców kantorowych w walutę obcą w instytucjach bankowych na podstawie hurtowych transakcji nabycia tej waluty. Przepis art. 15 ust. 2 dozwala bowiem jedynie na nieograniczone zbywanie waluty obcej instytucjom bankowym. Ustawodawca użył w tym art.

określenia, iż przepisu ust. 1 art. 15 ustawy Prawo dewizowe nie stosuje się do umów sprzedaży.

Ministerstwo Finansów w dokonanej interpretacji pismem z dnia 21 lipca 2004 r. (znak: PZ-2-032/145/JK/2004/4030) stwierdziło, iż podmiot prowadzący działalność kantorową może, bez zachowania limitu przewidzianego w art. 15 ust. 2 ustawy Prawo dewizowe, jedynie odsprzedać bankowi bądź innemu podmiotowi prowadzącemu działalność kantorową zagraniczne środki płatnicze, które sam nabył w ramach prowadzonej działalności, ale już kupić ponad 20.000 Euro nie może.

Taka wykładnia wydaje się sprzeczną z systemem prawa cywilnego, gdzie nazwanym typem umowy jest umowa sprzedaży. Art. 535 Kodeksu cywilnego wypowiedzi regułę, w myśl której przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę. Zaprezentowana przez Ministerstwo Finansów wykładnia, która stosowana jest przez instytucje bankowe, dyskryminuje przedsiębiorstwa zajmujące się działalnością kantorową bez racjonalnego usprawiedliwienia naruszając zasadę równości wobec prawa.

W doktrynie utarł się pogląd, iż nie ma przeszkody dla zawierania kilku transakcji jednocześnie o wartości 20.000 Euro, czyli de facto dla legalnego obchodzenia zakazu ustawowego. Istnienie zatem normy prawnej nie pociągającej za sobą faktycznej sankcji za jej naruszenie przyczynia się do utraty zaufania przedsiębiorstw do Państwa i tworzonego przezeń prawa.

Przedstawiam Panu Ministrowi - stosownie do art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) - niniejsze uwagi i wątpliwości - z prośbą o przeanalizowanie i zajęcie stanowiska.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich